

Софийски университет „Св.Климент Охридски”

Философски факултет

Катедра „Политология”

Хван Джонг Канг

*Взаимоотношения между Република Корея и Република България:
От признаване към перспективно сътрудничество*

АВТОРЕФЕРАТ

На дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„Доктор”

Професионално направление Политически науки

Научна специалност Политология

Научен ръководител:

Доц. дсн Огнян Минчев

Рецензенти:

Проф. дфн Александър Федотов

Проф. д-р Антон Първанов

Дисертационният труд е обсъден на 17.11.2014г. в Катедра „Политология” при СУ „Св. Климент Охридски” и е насочен за защита пред специализирано жури в състав:

Председател: Проф. дфн Александър Викторов Федотов – СУ

Членове:

Проф. дфн Александър Викторов Федотов – СУ

Проф. д-р Антон Първанов Първанов – УНСС

Проф. дпн Антоний Тодоров Тодоров – НБУ

Проф. д-р Георги Филипов Генов – УНСС

Доц. дсн Огнян Димитров Минчев – СУ

Обем: 236 страници

Източници и литература: 101 заглавия

Приложения: 62

СЪДЪРЖАНИЕ НА АВТОРЕФЕРАТА

Въведение

Обща характеристика на дисертационния труд

Актуалност и значимост на проблематиката

Теза, цели и задачи

Методология

Източници и литература

Изводи

Структурно-съдържателно оформление на дисертацията

Приноси

Публикации във връзка с дисертационния труд

Въведение

Република Корея и Република България, принадлежащи през втората половина на 20-ти век към противостоящи социално-икономически и обществени системи, не поддържат никакви отношения помежду си и почти не се познават, преди да се признаят взаимно и да установят дипломатически отношения през март 1990г. в София. Промяната на политическите обстоятелства, свързана с разпадането на т.нар. световна социалистическа общност през 1989г., и на СССР през 1991г., кара повечето източноевропейски, тогава социалистически страни, включително и България, да отворят вратите си към широкия свят, включително и към капиталически страни от всички континенти.

Така пред Република Корея и Република България започват да се откриват пътища на сътрудничество и сближаване. Освен промяната на геополитическата ситуация в света, започнала с разпада на СССР, жизнени интереси на Република Корея и на Република България съвпадат в принципите, целите и приоритетите на икономическото развитие. Република Корея провежда политика на търсене на нови икономически партньори, започвайки от СССР и Унгария.

Република България също търси нови икономически партньори и след известно колебание и забавяне тя приема предложението за икономическо сътрудничество от Република Корея, преди да бъдат сключени дипломатически отношения през 1989г. Търговско-икономическите камари на двете страни - БТПП и КОТРА, сключват споразумение за сътрудничество през ноември 1989г. в София и двете институции отварят представителствата си в София и Сеул; започват да се разменят бизнес-делегации.

След като са установени дипломатическите отношения между Р Корея и Р България през март 1990г., двете страни стават приятелски; започват да сключват спогодби в областта на науката, технологиите, икономиката, търговията, морския транспорт, здравеопазването, индустрията, младежта, спорта, културата, образованието, туризма, правосъдието, конституционното право, наказателното дело, екстрадицията, социалната сигурност, конфиденциалната информация, картография и други. В

рамките на 20 години двете страни развиват отношенията си от „приятелски“ в посока на „стратегическо партньорство“. В политическото сътрудничество утвърдена практика става редовният обмен на делегации на високо държавно равнище.

Сравнително честа практика в двустранните отношения стават срещите, консултациите, разговорите между ръководителите на дипломатическите представителства на двете страни, както и между съответните регионални отдели в тях. Те подготвят, разработват и осъществяват голяма част от практическата реализация на взаимоотношенията – като се започне от подготовката за дневния ред на пребиваването на висши държавни представители, подписването на важни международни споразумения и договорености и се стигне до съдействие за установяване на контакти между образователни институции, икономически и бизнес субекти, културни центрове, неправителствени, спортни и други организации.

Между двете държави в разглеждания период се създават възможности и условия за разгръщане на нестандартни видове дипломация. Такива са връзките по повод на т.нар. парламентарна дипломация, при която в парламентите на двете страни се създават „групи за приятелство“, разменят се посещения на председатели на парламента и отделни депутати. Не по-малка значимост има и т.нар. спортна („пинг-понгова“) дипломация, с която на практика се поставя началото на директните контакти между двете страни и която през 90-те години и в наши дни продължава да има водеща роля в разширяване обсега и формата на взаимните отношения.

След установяването на дипломатическите отношения между Република Корея и Република България стана възможно и установяване на взаимодействия, координация и сътрудничество на международната арена във водещи международни организации (ООН, ЮНЕСКО, СТО и др.), при което в редица случаи и поводи двете страни изявяват близки или еднакви позиции и мнения по важни проблеми на международните отношения. В този смисъл, следва да се акцентира върху някои по-значими.

Република Корея оказва безвъзмездна помощ за РБ чрез държавни инструменти - КФ, КОИКА, КАДО (НИА). КОИКА финансира проекта на изграждането на „Център за социална интеграция на хора с увреждания“, в София и сградата на „Център за

Кореистика в СУ”. КОИКА кани на обучение, обмяна на опит и специализация бъдещите лидери на България в различни сфери, чийто брой стига до 162 души; създава се КОИКА алумни асоциация, която включва всички българи, преминали обучение в Корея. Корейската фондация предоставя компютъри, принтери в МВР, МВнР и министерствата на икономиката, енергетиката, туризма и редовно кани български интелектуалци от различни сфери за допълнителна квалификация, споделяне на добри практики и др., изцяло за сметка на фондацията; финансира катедра „Кореистика” в СУ още от самото ѝ създаване през 1995г. до ден днешен. КАДО (НИА) предоставя всички съоръжения за българо-корейски Интернет Плаза център, кани български ИТ специалисти в Република Корея за специализация и др.

В продължение на години ползотворно сътрудничество водещи корейски фирми започват да инвестират в България, започвайки от мултинационални концерни като компаниите „Деу” и „Хюндай”. Стокообменът между двете страни се увеличава до 300 млн. долара през 2011г. Редовно се разменят посещения на бизнес-делегации.

Между двете страни тече активен човешки обмен, който води и до възникването на смесени семейства. Безвизовият режим дава възможност на гражданите на двете страни да пътуват свободно и така посетителите и туристите нарастват до над 10 000 души за всяка от посоките. В течение на времето се създават корейска общност в Република България и българска общност в Република Корея; създават се и Дружества за приятелство и неправителствени организации, които работят за приятелството на двата народа.

Двете страни активно обменят и културни делегации, програми и прояви; представят образци на художествени произведения, бойни изкуства, филми, сериали, традиционни танци, народни песни, концерти и други. Българският ресторант в Сеул - „Зелен”, е популярен сред жителите и гостите на столицата на Корея, а материал за него е излъчен по канал CNN. От друга страна, българските телевизионни канали излъчват корейски сериали. В спортната сфера има голямо развитие на сътрудничеството, което започва от летните Олимпийски игри през 1988г.

Двете страни поддържат активен обмен в сферата на образованието, като разменят студенти, преподаватели, експерти. Създават се и специалности Кореистика и

Българстика, където се изучават не само езикът, но и културата, общественото-политическото, социално-икономическото развитие и историята на народите в двете страни. Има немалко преведена литература от корейски на български и от български на корейски, като повечето от тези преводи са осъществени с помощта на корейската страна. Организирант се ежегодни академични форуми в Сеул и София. Университетите на двете страни сключват меморандуми за разбирателство и си сътрудничат; удостояват и с доктор хонорис кауза ярки личности на двата народа. Сътрудничеството в областта на културата и образованието се разширява до такава степен, че се създават над 30 фен-клуба с приятели на Корея в България, освен дружествата за приятелство в двете страни.

Така двете страни, които са били почти в пълно взаимно непознаване до края на 80-те години, и дори са били неприятелски настроени една към друга заради системни политически и идеологически различия, стигат до взаимно признаване и се превърщат в приятелски държави, които развиват отношенията си в посока стратегическо партньорство. Корея и България имат голям неусвоен потенциал и перспективи за разширяването и задълбочаването на взаимоотношенията си в бъдещето.

Обща характеристика на дисертационния труд

Актуалност и значимост на проблематиката

- Значимостта на дисертационната проблематика може да се установи на фона на ретроспективния преглед и анализ на актуалното развитие и състояние на взаимоотношенията между двете държави. На 23.3.1990г. са установени дипломатически отношения между Република България и Република Корея. Установяването на дипломатически отношения с България е изключително важно от гледна точка на Република Корея, защото посолството на Северна Корея в България е отворено още в далечната 1948г.. То се превръща в своеобразен „координационен и ръководен център“ и за отношенията със съседните страни на Балканите, а през 1990г. посланик на Северна Корея в София е Ким Пьон-ир, синът на Ким Ир-сен, тогавашният лидер на КНДР.

Установените дипломатически отношения между Република България и Република Корея са деликатни, защото стъпват на нова и все още неутвърдена ценностна ориентация, при която дотогава Република Корея е била смятана за враждебна страна на България заради различната политическа система, а КНДР е третирана като приятелска и братска страна за България.

Ретроспективният преглед обаче онагледява факта, че в рамките на малко повече от 20 години до днес двата народа, на Република България и Република Корея, се опознават и сближават, а държавите осъществяват многобройни размени на делегации в областта на политиката, икономиката, културата, образованието, спорта, съдебната система и други.

В рамките на повече от 20 години са проведени над 80 срещи на високо политическо равнище в Сеул и София, а срещите на върха са повече от 10, което показва динамиката на развитието на двустранните политически отношения и нарастващата взаимна значимост на двете страни. Те показват висока политическа воля за сътрудничество, което води до интензивна размяна на мнения, становища,

делегации между висши представители на изпълнителната власт, законодателната власт и съдебната власт. Броят на споразуменията и договорите, сключени между двете страни, стига до 23, обхващащи всички сфери, като някои особено значими примери са Договорът за защита и обмен на конфиденциална информация и Споразумението за взаимно признаване на националните шофьорски книжки.

Интересно е да се отбележи наличието на особена събитийна конфигурация, при която на два пъти президенти на България посещават Корея (при нито една визита на корейския президент), а двама корейски премиери са били на официално посещение в България (при нито едно посещение на български премиер в Корея). Това показва косвено, че политическата воля на двете страни за задълбочаването на двустранните отношения не достига нивото на показателите за нея и очакванията. Политически консултации между министерствата на външните работи на двете страни не се провеждат редовно, като последните политически консултации са проведени през 2005г. в Сеул.

- Двустранните отношения се изграждат под влияние на външни и вътрешни фактори, сред които се открояват контактите между хората, които стават нестандартни и преки инструменти за взаимното опознаване, играят значителна роля за развитието на сътрудничеството и партньорството.

В отношенията на двете страни има няколко бележити личности измежду много хора, които играят важна роля за по-доброто взаимно опознаване и развитие на отношенията. Такива са някои от посланиците в Посолството на Република Корея, преподаватели в СУ, преподаватели в Ханкук университет в Корея, както и някои представители на политическите среди. През периода 2007-2010 са сключени 11 от общите 23 сключени договори и споразумения. През същия период 31 пъти се осъществяват срещи на по-висок ранг, на ниво заместник-министър, от общия брой 86 срещи на високо ниво. През този период Корейската фондация кани български интелектуалци да посетят Корея; една трета от корейските народни представители посещават България; посланикът на Република Корея в България е г-н Ким Мьонг-

джин. Той кани активно бизнес-делегации в България до последния ден преди отпътуването си за Корея. На политическата арена г-н Лютви Местан, народен представител на Република България, е бил три поредни пъти председател на Групата за приятелство между двата парламента. Той е канен от КФ в Корея и от своя страна работи по посрещането на редица парламентарни делегации от Корея. Проф. Александър Федотов е онази личност сред академичната общност в България, която от самото начало на 90-те години играе ролята на мост между двете страни в областта на образованието. Той е директор на Корейския център при СУ и директор на корейския държавен институт „Седжонг“; издава редица книги и аналитична литература за Корея освен преводите на корейска литература на български. Той е и председател на Българо-корейското дружество за приятелство.

Изброяването цели да подчертае извода, че подпомагането на кадри от двете страни е важна задача за по-ефективното сътрудничество в двустранните отношения. Възпитаниците в катедра „Кореистика“ и възпитаниците в „Българистика“ са бъдещите „посланици на добра воля“ на двете страни, за които университетите и държавите следва да полагат грижи при обучението им и последващо съдействие за тяхната реализация в полза на двустранните отношения.

- *Република Корея и Република България, които нямат директни контакти в по голямата част от съществуването си, поставят стабилна и широка основа на сътрудничество в различни сфери в течение на повече от 20 години след установяване на дипломатически отношения. Дисертацията цели да установи и в какви насоки би било взаимно полезно да развият сътрудничеството си двете държави и двата народа.*

Тъй като Република Корея е страна-донор, която предоставя безвъзмездна помощ, повечето корейски институции и граждани, които имат общо с България, опитват да споделят своя опит и съвети, давайки примери за успешно развитие. Посланиците на Корея не правят изключение и по правило дават своя личен принос за трансфера на опит. Редно е обаче и да се очаква от страна на съответните държавни институции, политически фактори и икономически субекти от България да работят още по-активно в посока промяна на менталитета на българските

партньори за активизиране на взаимното сътрудничество. Би било също така насърчително, ако средствата, които се отпускат безвъзмездно от корейската страна, се оценяват по-високо като жестове на партньорство, в които често няма взаимна изгода.

Двете страни имат нужда от още по-висока степен на икономизиране и прагматизиране на взаимната ползност на отношенията им в бъдеще. 21-ви век се характеризира с концентрация на интелектуални и финансови ресурси в следните приоритетни направления: ▲информационна индустрия ▲индустрия, основана на знанието ▲културна индустрия¹.

В началото на 21-ви век светът вече е силно глобализиран, което изисква всички страни да си сътрудничат, не само да се конкурират. В такъв глобализиран свят страните все повече съзнават добавената стойност на сътрудничеството. Световните лидери създават разнообразни международни инструменти, чрез които народите се свързват едни с други. Всяка страна е зависима от другите страни. Всички страни трябва да се обединят в обща кауза на човечеството, която да съхранява техните различия в традиция, история и култура, общества и държави. Такава обща кауза може да бъде повишаване отговорността към съдбините на човечеството, което включва защита човешките права, свободата и мира. Ако всяко общество и страна застанат зад тази кауза, държавите ще намират винаги начини и инструменти да си сътрудничат. Двустранните отношения трябва да се развиват в логиката и контекста на глобалните отношения, за да се развиват за благо на народите.

В България са създадени немалко различни видове общности по интереси, които се интересуват и имат желание да развиват двустранните отношения². Дисертационният труд оценява липсата на организация с комплексна програма, която да осъществява ефективна координация по въпросите, свързани с развитието на двустранните отношения във всички области. Подобна координираща структура

¹ „Изгряващата ера на универсалния глобализъм” от президент Ким Дае-джонг, 5.11.1998г.

² Те са ▲дружество за приятелство (ДП), ▲корейско землячество (КЗ), ▲парламентарна група за приятелство (ППГ), ▲КОИКА алумни (КОИКАА), ▲КАДО алумни (КАДОА), ▲държавни стипендианти (ДС), ▲специалностите Кореистика и Българистика (КБ), ▲комитет за частно икономическо сътрудничество между РКорея и РБългария (КЧИСКБ), ▲фен-кулбове на Корея (ФКК), ▲неправителствени организации (НПО) – „добър съсед”, „асоциация на корейските мисионери в България”, „корейски културен център”, ▲корейските компании (КК), ▲КОТРА.

може да се нарича „**Корейско-българската асоциация за сътрудничество (КБАС)**”. Ако се създаде КБАС, тази асоциация ще координира бързата и адекватна реакция за предоставяне на информация и контакти за развитието на обмена в различни сфери. От друга страна, в Република Корея дейност в подобна насока развиват двама почетни консули на Република България, но в България няма корейски почетен консул.

- *След като установяват нормални държавни взаимоотношения, двете страни се стремят към взаимно опознаване и разширяване на сътрудничеството. На тази база те облекчават движението на стоки, капитали и хора. Разбира се, мащабите на този обмен в началото са разбираемо малки, но посоката за последните две десетилетия е трайно възходяща. И ако движението на хора е силно зависимо от разстоянието, то може да се очаква интензивен трансфер на капитали, технологии и култура.*

Заедно с благоприятните насоки на развитие, необходимо е да се отбележи, че има и редица нерешени проблеми, предизвикателства и препятствия. Характеристиките и елементите на двустраните отношения в рамките на 20-годишното развитие показват, **че е налице взаимна воля за задълбочаване и разширяване на сътрудничеството, но има и разминаване между желанията, реалните възможности и практическата политика.** Обстоятелства като разстоянието, спецификите в културите, религиите, езиците са предизвикателство, но с взаимни усилия те не би следвало да са непреодолима пречка. **Налице са и по-сложни нюанси, които са вследствие от субективни фактори, начин на мислене, от въздействията на инерцията и от многообразието на фактори, които формират и налагат политиката.**

- Един от основните държавни инструменти, с които Република Корея разширява отношенията с Република България е КОИКА. Корейското правителство финансира изграждането „Корейски център” при СУ за потенциални бъдещи лидери в България, изграждането на „Център за социална интеграция на хора с увреждания в София” към Столична община. КОИКА предоставя на 162-ма български експерти курс за обучение в Република Корея; осигурява всички разходи от самолетни билети и престоя в Корея. КОИКА изпраща корейски експерти в

различни области – 11 души за сътрудничество и обмен с български експерти. КОИКА оказва помощ на България, като предоставя съоръжения в различни области, които струват около 1,12 млн. долара. И така през 2002г. е създадена асоциация „КОИКА алумни” с инициативата на КОИКА чрез Посолството на Република Корея в София. В „КОИКА алумни” членуват 162 българи. Всички възпитаници работят в различни сфери в България, използвайки своя опит, придобит в Корея. Обаче „КОИКА алумни” не е постигнала оптимума и реалния потенциал в своята самостоятелна дейност и съществуването ѝ става забележимо основно чрез участието във „Вечер на КОИКА алумни”, организирана от Корейското посолство в края на годината. Дейността на асоциацията се оценява като крайно незадоволителна от автора на дисертацията, като следва да се отбележи и недостатъчната активност на Посолството на Република Корея в София в посока очаквания за добавена стойност в динамиката на асоциацията.

Възпитаниците на „КОИКА алумни” имат голям потенциал за по-ефективно сътрудничество между двете държави. Макар че КОИКА прекратява официално финансовото съдействие към България, след като България е приета в ЕС през 2007, КОИКА продължава да насърчава своите възпитанци в различни форми, така че „КОИКА алумни” може да работи като добър партньор на Корея. Фактът, че г-н Ивайло Калфин, настоящия вице премиер на Република България, е член на „КОИКА алумни” потвърждава колко голям потенциал има тя за ефективни и задълбочени двустранни отношения.

Теза, цели и задачи

До установяване на дипломатически отношения между Република Корея и Република България, които до тогава са в различни общественно-политически системи, двете страни са в почти пълно взаимно непознаване. В изследването на дисертационния труд се представят причините, мотивите и целите на взаимното отваряне в края на 1980-те години, в които има роля и така наречената „Олимпийска дипломация“ (Сеул ‘88).

В ретроспективен план се очертава синхронност и асинхронност в развитието на двете държави, при които се осъществяват сложни системни преходи; България - от тоталитарно към демократично общество, а Корея - от автократия от хунтовски тип към установяване на демократични порядки и институции.

Налице са различни изходни позиции по отношение на тяхното взаимоотношаване и сближаване – в България в началото на 90-те години на XXв. са протекли деструктивни процеси освен в икономика, политиката и публичния морал, но и в международните позиции, поставящи я в позиция на очакваща помощ, което не може да се каже за Корея. С ускореното си икономическо развитие, тя става един от азиатските „тигри“, а по-късно се нарежда сред водещите световни икономики и влиза в Г20. Корея активно търси нови партньори и пазари, което я прави и активната и инициативната страна.

В дисертацията се представя, проследява и анализира един специфичен случай на установяване на нормални междудържавни отношения между страни, които до края на 80-те години са в противостоящи идеологически и общественно-политически системи – квалифицирани са като най-верни и последователни „сателити“ на водещите свърхдържави-САЩ и СССР, въввлечени са във враждебни пропагандни кампании, нямат реална представа за обективните процеси във всяка от тях.

Началото на взаимното опознаване и установяване на двустранните отношения е обусловено от въздействието на външни фактори – кризата и разпада на социалитическата общност и на СССР, но и на обектвни потребности, които са осъзнати от политическите елити на двете страни. Политическите отношения,

поставени на ясната основа на решимост за възходящ взаимен обмен, достигат до равнището двете страни да се третираат взаимно като „стратегически партньори“.

В дисертационния труд ясно се очертават различните фактори, мотиви и цели в развитието на двустранните отношения, като след изразената политическа воля за установяване на дипломатически отношения излизат на дневен ред прагматични интереси и задачи. Те извеждат на преден план икономически контакти, обмен, в които от корейската страна се очертават водещи големи фирми, а от българска страна такива няма. Освен фирмите, корейската страна има разработени и ефективни инструменти за икономическо и обществено развитие като КФ, КОИКА, КАДО (НИА).

След 2007г. България е все по-силно свързана с институционалните правила и възможности, произтичащи от членството ѝ в ЕС. Двустранните отношения между Корея и България след началото на 21-ви век все повече преминават под знака на нов фактор – ЕС, към чиито пазари България може да играе роля на „врата“ за Корея и да постави все по-широка основа за сътрудничество с интеграционната общност.

Така описани стоят обстоятелствата в икономическите аспекти на сътрудничеството, които поради въздействието на обективни и субективни фактори оставят големи неизползвани възможности. От друга страна, интензивно и разностранно се развиват отношенията в хуманитарната област. Това е едно неочаквано и ползотворно развитие, което води до преодоляване на колебанието и съмненията от миналото – към по-доброто взаимопознаване и отваряне. В академичната сфера специалност „Кореистика“ в София и „Българстика“ в Сеул са отворени за студентите. В спортната сфера Корея изпраща структури по Таекуондо в София и предоставя спортни екипировки. В културната сфера се провеждат редица културни мероприятия в двете страни, отбелязвайки 10тата годишнина и 20тата годишнина на дипломатическите отношения на двете държави. В София отваря врати и държавният институт „Седжонг“, където желаещите могат да изучават езика и културата на Корея. Създават се дружества за приятелство и се побратимяват градове. Появяват се над 30 фен-кулбове на Корея в България. По българските телевизии се излъчват корейски сериали и филми.

- Целта на дисертационното изследване е да представи, проследи и анализира отношенията между Република Корея и Република България от взаимното им признаване до наши дни и да очертае тяхното развитие към перспективно сътрудничество. В него се показват сходствата и различията в историческото развитие, религията, културата, традициите, мястото и геополитическото разположение на двете страни в различните исторически периоди, специфичните особености и характеристики на преходните етапи в тяхното развитие – като обществено-политически системи и социално-икономически модели.
- Изследването се стреми да изведе конкретните причини, фактори, обстоятелства, които довеждат до надделяване на прагматизма, очертаване зоните на сходни интереси и пристъпване към разнообразни контакти, взаимоотношения и сътрудничество, които ги превръщат от държави, неподдържащи никакви отношения, “малки братя” или „държави-сателити“ в противопоставени координатни системи, в страни, споделящи общи ценности и цели за постигане.
- Изминалият период от повече от 20 години след установяване на дипломатически отношения между РКорея и РБългария може да се възприема като кратък, но и като твърде динамичен по отношение на положените основи и многообразието на възникналите насоки на сътрудничество. ***В този смисъл, с представеното дисертационно изследване се прави опит да бъде удовлетворена потребността от задълбочено и комплексно изследване за взаимоотношенията между двете страни, което да свърже и надгради достигнатото в отделни доклади, студии и статии за двустранните отношения.***
- От друга страна, авторът на тази дисертация приема с особена отговорност задачата да представи установяването и развитието на двустранните отношения още от самото начало до наши дни, защото е работил в посолството на Република Корея в България повече от 15 години, през което време е натрупал опит като непосредствен свидетел на събитията, тенденциите и предизвикателствата в установяването и развитието на отношенията между двете страни. Авторът се надява този дисертационен труд ***да породви интерес за последващи академични търсения и изследвания.***

- Изследването има и цел да предложи възможни практически насоки за интензифициране и разнообразяване на политическите отношения, за набелязване на повече „точки на съприкосновение“ и взаимодействие между РКорея и РБългария на различни международни форуми, организации, за ефективното и задълбочено сътрудничество между двете държави.

Методология

- Методологията, която е използвана, се основава на интердисциплинарния подход, обвързващ знания от различни области -международни отношения, политология, социология и статистика. Направен е опит за извеждане на закономерности, идентифициране на тенденции, формиране на модел с широка гама показатели.
- Налице са аналитичен и критичен подход - сравнителен и критичен, с помощта на икономически и статистически данни. Статистически данни, интервюта, политически декларации, президентски и премиерски речи служат и като метод за доказване на тезата и за изпълнение на целите и задачите.
- Съществена и обективна трудност при написване на дисертационния труд е липсата на научни изследвания по разглежданата проблематика както в корейската, така и в българската научна литература. Отделни аспекти на двустранните отношения са разглеждани и са посочени позоваванията на дисертационния труд на тях.

Източници и литература

- Документално-източниковата база на дисертацията е основана върху преглед и анализ на документи, доклади, интервюта, които произтичат от министерства, народно събрание, посолства, медии и фондации. Използвани са редица изследвания, провеждани от екипи от двете страни³. Измежду издадените литературни източници от катедра „Кореистика“- общо 73, има немалко литература за Корея. Книгата „Корея – корейско странознание“, чийто автор е проф.

³Политически форуми, академични форуми и бизнес форуми, организирани от Корея и България

Александър Федотов, обхваща широка гама познание за Корея. Изследвани са частично двустранните икономически отношения, политически отношения, културни отношения и социално-политическата обстановка и обществено-културната дейност в определен период. Все още няма автори, които пишат за политическите отношения между Република Корея и Република България, и които показват цялостна картина от началото на техните контакти до днес.

- В дисертацията са използвани автентични дипломатически източници; това са оригинални източници от съответните държавни институции, ведомства и фирми, които поставят първите стъпки за последващото сложно развитие на двустранните отношения. Друга категория източници са от държавни институции, чрез които се формират и провеждат определени политики, изявления, декларации на висши държавни ръководители - президенти, премиери, министри. Източниците са свързани с подготовката на инициативи от позициите на дипломацията, каквито са доклади и записки на дипломати, разработки от министерствата на външните работи и посолствата.
- Отчитайки липсата на сериозна литература, която разглежда тази проблематика, тази дисертация може да се окаже своеобразно пионерско изследване, което би могло да проправи път към по-задълбочен академичен интерес към тематиката.

Изводи

- *Как двете страни, Република Корея и Република България, които са нямали никакви контакти помежду си, а дори са били противопоставени заради идеологически различия, стават приятелски и партньорски настроени страни? Тук се отбелязват два основни фактора.*

Външният фактор е промяната на геополитическата ситуация в света, започнала с разпада на т.нар. социалистическа общност през 1989г. и на ОВД и СССР през 1991г. Тази промяна кара източноевропейските социалистически страни, включително и България, да отворят вратите си към широкия свят, включително и към капиталическите страни от всички континенти. Тази промяна също дава възможност на Република Корея да води нова политика към света, специално към социалистическите страни, започвайки със СССР и Китай.

А този външен фактор силно влияе върху вътрешната политическа и социална ситуация на двете страни, така че те се възползват от външния фактор да отворят вратите си една към друга.

В края на 80-те години в България икономиката боксува, задъхва се и търси пазари и инвестиции, нараства общественото недоволство. Управляващата върхушка е в колебание и безпътица, а заради „възродителния процес“ страната е с нарушен международен авторитет и нерешени проблеми със съседни държави. Затова и управляващите в България търсят отваряне към света, нови хоризонти, пазари и инвестиции. А и закостенялостта, архаичността и неадекватността на режима в КНДР показват, че и там се развиват сложни процеси след смъртта на Ким Ир-сен, който водеше страната към още по-тежка изолация и втвърдяване на управлението. Затова Олимпийските игри в Сеул през 1988г. дават удобен повод за „отваряне“ на България към Република Корея (не случайно официална българска делегация на правителствено равнище присъства на откриването в Сеул), размяната на опитни спортисти между двете страни постепенно се разширява, влиза в обсега на държавната политика и се търсят контакти на друго равнище и от друг формат, които стават реалност само две – три години по-късно.

В обществото на РКорея в периода от 1981 до 1987г. напрежението предизвиква множество стачки, организирани от студентите. Този период е останал в историята като „вълната на стачките за демократизация”. Демократизацията в Република Корея настъпва чак след 1987г., когато Ро Те-у⁴ става президент след военния режим на Чун Ду-хван. Президентът Ро е принуден да декларира и започне обрат в политиката и да положи начало на процеса на демократизация. Тези послания са оценени от международната общност. След успешното домакинство на лятната Олимпиада през 1988г., правителството на Ро Те-у се ориентира към нов модел на управление и политиката му се нарича „Политика на отваряне към Севера”⁵. Република Корея започва да се отваря широко към нови партньори, сред които и страните в Източна Европа.

Такава вътрешна ситуация на двете страни ги кара да се възползват от промяната на геополитическата ситуация, така че те установяват дипломатически отношения през март 1990г.; интересът на Република Корея и интересът на Република България съвпадат в принципите, целите и приоритетите на икономическото развитие. Република Корея провежда политика на търсене на нови икономически партньори, започвайки от СССР и Унгария. Република България също търси нови икономически партньори; тя приема предложението за икономическо сътрудничество от Република Корея, преди да бъдат сключени дипломатически отношения през 1989г.; БТПП и КОТРА сключват споразумение за сътрудничество през ноември 1989г. в София. Двете институции отварят представителствата си в София и Сеул и започват да се разменят бизнес-делегации.

Така двете страни започват да сключват спогодби в областта на науката, технологиите, икономиката, търговията, морския транспорт, здравеопазването, индустрията, младежта, спорта, културата, образованието, туризма, правосъдието, конституционното право, наказателното дело, екстрадицията, социалната сигурност, конфиденциалната информация, картографията и други.

⁴Корейската демокрация се базира на основите, поставени от президента Ро Те-у. Смята се, че демократизацията в Южна Корея е започнала през 1987г.

⁵„Политиката на отваряне към Север”: Това е наименованието на дългосрочно ориентирана стратегия, начертана от президента Ро Те-у. Тази политика е приета с цел да намери нови партньори и нови пазари чрез установяването на дипломатически отношения със социалистически страни включително Китай и Русия. Президентът се стреми да насочи държавната политика към страните от Третия свят, за да намери нови пазари, от които корейските икономически субекти имат нужда. Неговата стратегия съвпада с промяната на политически и икономически живот в света, така че „Политиката на отваряне към Север” получава подкрепа от политиците и от народа.

Има два важни фактора, заради които двете страни развиват връзките си до „стратегически отношения“. Първият е промяната на позицията на РБългария по Корейския проблем след началото на 90-те г. До края на 80-те г. РБългария, като част от „световната социалистическа общност“, безусловно стоеше в подкрепа на позицията и политиката на КНДР (всъщност - режима, установен от Ким Ир-сен). Преоценката става постепенно - с утвърждаване на демократичните промени, новите приоритети във външната политика на РБългария, както и с все по-голямата изолация, в която се оказва КНДР след началото на 90-те години. РКорея и РБългария споделят убеждението, че Корейският проблем е онаследен от времето на „Студената война“, превръща се в анахронизъм, който разбива живота и съдбините на няколко поколения на народа на Корея, поддържа неприятелска атмосферата в тази част на Азиатския континент, крие в себе си значителен взривоопасен потенциал. Затова и двете страни са ориентирани в търсене на мирни средства за решаването му чрез продължаване и задълбочаване на директния диалог между двете корейски държави при посредническите усилия на ООН и водещите държави, каквито са САЩ, Русия и Китай.

Второто, което следва да се отбележи, е обстоятелството, че двете страни влизат и участват като активни и пълноправни членки на различни интеграционни структури и организации - РБългария в НАТО (2004), ЕС (2007), ОССЕ, СЕ, ОЧИС и др., а РКорея – в Г20, АПЕК, ОИСР и др., което им дава възможност да си взаимодействат при решаване на някои специфични задачи и проблеми (достъп до пазари и инвестиции, запознаване със законодателство и „правила на играта“ и др.)

- *В процеса на развитието на отношенията на Република Корея и Република България съществува един важен факт, който следва да се отбележи - корейската страна в политико-дипломатически план изразява значително по-голям интерес към взаимодействието между двете страни, отколкото българската. Република Корея има основни държавни инструменти, чрез които развива отношенията си с другите страни, специално с развиващите се страни. Те са Корейска Фондация (КФ), КОИКА (Корейска агенция за международно*

сътрудничество), КАДО (Корейска агенция за дигитални възможности) (НИА – Национална информационна агенция), и КОТРА⁶.

Правителствената програма в областта на образованието е важна възможност за усъвършенстването на кадрите на двете страни и за разширяването на отношенията им. Корейската страна кани български студенти - 35 души до края на 2013г., докато българската страна - 16 души. Сключените меморандуми между университетите на двете страни са общо 18, като участващите корейски университети са 15, а българските – 9.

Визитата на високо равнище от ранг заместник-министър между двете страни са общо 86 в периода 1990 – 2011. Визитите от корейска страна в София са 49, а от българската страна в Сеул – 37.

Тези горопосочени факти показват, че активността на корейската страна за развитието на двустранните отношения е по-силна отколкото на българската страна. Тук има очевидна причина за по-пасивната позиция на България, защото тя се стреми към европейската общност и адаптирането към нея след приемането ѝ за пълноправен член на ЕС през 2007г.

- Интересът от корейската страна за разширяването на отношенията става по-голям, след като България става член на ЕС. Посещенията от корейска страна в България

⁶ - **КФ** предоставя компютри, принтери в МВР, МВнР и министерството на икономиката, енергетиката и туризма, редовно кани български интелектуалци от различни сфери за квалификация, споделяне на добри практики и др., изцяло за нейната сметка; те наброяват 22-ма души(период: 1996-2011). КФ финансира катедра „Кореистика” в СУ още от самото ѝ създаване през 1995г. до ден днешен.

- **КОИКА** финансира проекта на изграждането на „Център за социална интеграция на хора с увреждания”, в София и сградата на „Център за Кореистика в СУ”. КОИКА кани на обучение, обмяна на опит и специализация бъдещите лидери на България в различни сфери, чийто брой достига до 162 души; създава се „КОИКА алумни“, която включва всички българи, преминали обучение по програмата на КОИКА в Корея.

- **КАДО (НИА)** предоставя всички съоръжения за българо-корейски Интернет Плаза център, кани български ИТ специалисти в Република Корея за специализация; те са 30 души(период: 2001-2008). КАДО (НИА) изпраща повече от 62-ма доброволци от 2005г. в областта на ИТ в България. ИТСС е изграден по инициатива от Корейското правителство през 2010г.за ИТ съвместни проекти за 3 години. НИА е изпълнителна организация; Корея предоставя капитала от 100 000 щатски долара.

- Активността на **КОТРА** допринася за разширяването на отношенията в областта на икономиката и търговията. КОТРА (Корейска търговска агенция за насърчаване на инвестициите) в София се стреми да кани корейски фирми в България и изпраща български фирми в Корея. Ативността на КОТРА се отчита в поканените от нея бизнес-делегации (2007 - 35 фирми. 2008 - 51 фирми. 2009 - 48 фирми. 2010 – 82 фирми. 2011 – 94 фирми. 2012 - 50 фирми). През 2010 година КОТРА в София получава награда за най-активния офис на КОТРА в Европа.

се увеличават много интензивно; от споменатите общо 86 визити на високо равнище само през 2007-2008 са осъществени 25, което показва, че България става още по-привлекателна страна за Република Корея.

- Кореистиката става едно от ключовите полета за стимулиране на двустранните отношения. Кореиското правителство непрестанно оказва съдействие към катедра „Кореистика” още от самото начало на създаването на специалност „Кореистика” през 1995. Днес тя става един от най-активните кореистики в Европа благодарение на взаимни усилия на Кореиското посолство в София и преподавателите в катедрата. По примера на успешния резултат на Кореистиката при СУ, Великотърновският университет и Пловдивският университет създават учебен план по корейски език, а 18-то СОУ в София създава паралелка с интензивно изучаване на корейски език. Катедрата „Кореистика“ заедно с Посолството на Република Корея в София дава и възможност на гражданите на България не само да имат достъп до изучаване на корейски език, но и до култура, история и други чрез създаването на „Седжонг институт” при СУ през 2012г.
- Културната дипломация отваря широки възможности за човешките контакти между двата народа. Водената от корейското правителство културна дипломация дава голям тлъсък за разширяването на интереса им за Корея сред българския народ. Кореиското посолство в София редовно организира редица културни мероприятия, чрез които местните хора да се запознаят с Корея. Освен културни мероприятия, корейски сериали, филми по телевизиите на България и по интернет сайтове дават широка възможност на българския народ да познаят Корея. Създадените повече от 30 фен-клубове за Корея в България вече сами организират мероприятия за Корея, за да разпростаняват корейския дух, култура и начин на живот сред българския народ.
- „КОИКА алумни” следва да възроди активността си за задълбочаването на двустранните отношения, използвайки максимално потенциала им. Макар че КОИКА прекрати официално финансовото съдействие към България, след като България е приета в ЕС през 2007г., КОИКА продължава да насърчава своите възпитаници в различни форми, така че „КОИКА алумни” може да работи като ефективен партньор на Корея.

Структурно-съдържателно оформление на дисертацията

- Дисертационният труд е разгърнат в обем от 236 страници и 62 приложения.

В първата глава „Корея и България през Студената война: от двете страни на барикадата”. ■ Обществено-политическо устройство и външна политическа ориентация на Република Корея и Република България след Втората световна война. (1)Република Корея: Войната от 1950-1953г., следконфликтно регулиране, основни жалони на развитие до началото на 90-те години.(1-1)Преходът от авторитарно управление към демократични реформи. (1-2)Международни отношения на Република Корея. (2)България през втората половина на 20-ти век: „социалистическа модернизация” по тоталитарен образец към демократизация.(2-1)Обществено-политическо и социално-икономическо развитие на България. (2-2)Външната политика на Република България –международно сътрудничество. ■ Начало на политическите контакти и установяване на дипломатически отношения между Република Корея и Република България. (1)Институционализиране на контактите. (2)Правно-договорна основа за взаимоотношенията между РК и РБ. (3)Контакти, преговори и срещи между дипломатическите ведомства на двете държави. (3-1)Срещи и разговори на ниво министри – МВнР. (3-2)Увеличаване на контактите чрез Корейската фондация. (4)Взаимоотношения и връзки на най-високо политическо и държавно равнище. (4-1)Срещи на президентите. (4-2)Срещи и разговори на правителствено равнище. (4-3)Сътрудничество и контакти между парламентите на двете страни. (4-4) Сътрудничество и контакти между РБ и РК в съдебната сфера. (4-5)Сътрудничество в контекста на Организацията за Черноморско Икономическо Сътрудничество (ОЧИС)⁷. (4-6)Сътрудничество между РК и РБ в рамките на взаимоотношенията Корея-ЕС. (5)Оценка и насоки в двустраните отношения между Република Корея и Република България от посланика на Република Корея в България.

⁷ Организацията за черноморско икономическо сътрудничество (ОЧИС) е междудържавна икономическа организация за сътрудничество в региона на Черно море. Бива определяна и като “икономическа организация от регионален тип”, “икономическо обединение на държави от Черноморския регион”, а може да се срещне и под наименованията “Пакт за черноморско икономическо сътрудничество” (ПАЧИС), “Зона за черноморско икономическо сътрудничество” (ЗЧИС). Организацията има 12 страни-членки.

В тази глава се проследява общественото-политическото и социално-икономическото развитие на двете страни, оказали се не по своя воля и желание в противоположни общественото-политически системи; сходните изходни позиции и различаващите се методи и средства, при които и резултатите са несравними. Специално внимание се отделя на първоначалните контакти между тях – следствие на прагматизма и „спортната дипломация“ в края на 80-те години.

Акцентът тук е поставен върху изследване и анализ на установяване и развитие на дипломатическите отношения, разработване на модели за сътрудничество чрез срещи, разговори и споразумения на политическо равнище, създаването и регламентирането на правно-юридическата база на двустранните отношения.

В тази глава се съдържа преглед на развитието съответно на РКорея и на България след Втората световна война, оказали се по силата на обстоятелствата от двете страни на фронта на „Студената война“. В случая с България този преглед разглежда това развитие през призмата на доминиращия днес в България историографски и политологически прочит на събитията.

Обобщена характеристика на политическата система на Република Корея от 50-те до края на 70-те години е, че тя функционира в условия на военна диктатура и авторитарно управление. В този период под „силната ръка“ на президента модернизацията в страната е силно централизирана и ускорена. След смъртта на президента Пак на власт идва Чун Ду-хван, в чиито методи на управление продължава инерцията за репресии срещу населението. Ярък и трагичен пример са демонстрациите в град Гвангджу през 1981г., срещу които е изпратена армията и в резултат са отнети животите на множество хора.

В периода от 1981 до 1987г. напрежението в обществото на РКорея предизвиква множество стачки, организирани от студентите. Този период е останал в историята като „вълната на стачките за демократизация“. Президентът Ро е принуден да декларира и начене обрат в политиката и да положи начало на процеса на демократизация. Тези послания са оценени от международната общност. След успешното домакинство на лятната Олимпиада през 1988г., правителството на Ро Те-у се ориентира към нов модел на управление и политиката му се нарича

„Политика на отваряне към Севера”. Република Корея започва да се отваря широко към нови партньори, сред които и страните в Източна Европа

В Република България до началото на 80-те години на ХХв. социалистическата система предоставя на населението добри условия относно жилища, образование, здравеопазване, работа, социални грижи и т.н. През втората половина на 80-те години способностите на системата да се самоподдържа са силно изтощени, тя навлиза в комплексна криза, довела до нейното рухване през 1989г. Наблюдава се критично разминаване между високите очаквания за подобряване на положението в резултат на „открехването“ на режима и навлизането на пазарни практики, от една страна, и реалностите на икономическото състояние и политическата система от друга. Тези очаквания се разминават радикално с реалната посока на промените.

След продължило над четири десетилетия тоталитарно управление, на 10 ноември 1989 година Тодор Живков е принуден да се оттегли от властта. Човекът, който държи властта повече от три десетилетия, е свален чрез действията на вътрешнопартийната опозиция; възникналите през 1988-1989г. неформални дисидентски движения и натиска от съветския лидер М. С. Горбачов. Само седмица по-късно, на първата голяма демонстрация народът вече е разединен на два лагера - единият настоява за промяна по схемата "социализъм с човешко лице", а другият - антикомунистическият - иска радикални реформи, които да изведат България към пълноценна евроатлантическа интеграция.

В тези динамични във всяко отношение времена, на 23.3.1990г. са установени дипломатически отношения между Република България и Република Корея. Корейският министър на външните работи Чой Хо-чунг посещава България и по време на визитата е подписан Протокол за дипломатически отношения. Установяването на дипломатически отношения с България е изключително важно от гледна точка на Република Корея, защото посолството на Северна Корея в България е отворено още в далечната 1948г., поемайки отговорност и за отношенията със съседните страни на Балканите, а през 1990г. посланик на Северна Корея е Ким Пьон-ир, синът на Ким Ир-сен, тогавашният лидер на КНДР. След отварянето на посолството на Република Корея всички студенти от КНДР - около 200 души, са изтеглени в страната си с цел да бъдат „предпазени” от контактите с

южнокорейци в България. Установените дипломатически отношения между Република България и Република Корея са деликатни, защото стъпват на нова и все още неутвърдена ценностна ориентация, преди която Република Корея е била смятана за враждебна страна на България заради различната политическа система, а КНДР е била приятелска и братска страна за България.

В рамките на 20 години са проведени над 80 срещи на политическо равнище в Сеул и София, а срещите на върха са повече от 10, което доказва динамиката на развитието на двустранните политически отношения и нарастващата взаимна значимост на двете страни. Те показват висока политическа воля за сътрудничество, което води до провеждане на срещи в изпълнителната власт, законодателната власт и съдебната власт. Броят на споразуменията и договорите, сключени между двете страни, стигат до 23, обхващащи всички сфери, като някои особено значими примери са Договорът за защита и обмен на конфиденциална информация и Споразумението за взаимно признаване на националните шофьорски книжки

Втората глава - „Контакти и взаимоотношения в икономическата и търговската сфера” ■ Развитие на икономическия обмен и търговията между Република България и Република Корея. (1)Икономическо и търговско сътрудничество. (1-1)Контакти на правителствено ниво. (1-2)Споразумения. (1-3) Междуправителствена комисия и Комитет за промишлено коопериране. (1-4) Размяна на бизнес делегации и форуми. (1-5)Развитие и динамика на взаимния стокообмен. (2)Сътрудничество в информационните технологии (ИТ). (3)Динамика и насоки на корейските инвестиции в България. ■ Инвестиции в човешките ресурси („безвъзмездно дарение”) от РК за България

В тази част се представя и проследява развитието на взаимоотношенията в най-динамичните области, в които се очертават най-значими перспективи, но и проблеми и предизвикателства. В тази глава детайлният анализ на контактите и взаимоотношенията, дадени в първа подглава, позволява формирането на една

цялостна картина за динамиката на същите. Тази подглава се характеризира със задълбочена разработка на процесите в ключови области на сътрудничеството.

Икономическото сътрудничество между двете държави води своето начало преди установяването на дипломатическите отношения в България по линия на КОТРА⁸, която отваря представителство в София през април 1989г. и представя корейските компании пред българските икономически субекти.

Представителството на КОТРА в София кани всяка година бизнес делегации, както и ръководни представители на държавни структури от България. Броят им нараства значително и надхвърля 10 делегации годишно през последните години, заради което представителството на КОТРА в София получава и признанието като „най-активното южнокорейско представителство в Европа“ през 2010 г.⁹

Този факт показва, че интересът на корейските фирми за търсенето на бизнес партньори от България нараства въпреки световната финансова криза. Благодарение на проведените бизнес форуми се срещат икономически субекти по-често и се опознават по-конкретно бизнес средите на едната и другата страна. Бизнес форумите и посещенията на бизнес делегации може да не дават веднага очевидни резултати, но с времето взаимните ползи нарастват. Икономическите кризи на глобално равнище могат да не бъдат определящ фактор за влошаване на сътрудничество в областта на икономиката, ако се срещат по-често правителствени и бизнес представители, това е стимул за търсене на прагматичен подход за увеличаване на търговския обмен между двете страни.¹⁰

⁸КОТРА (Корейска търговска агенция за насърчване на инвестициите), създадена като Национална Агенция за насърчване на търговията през 1962г., нарича се КОТРА от 1995г. Тя е официална институция, която стимулира корейските компании, като ги свързва с чуждестранни партньори. Към момента в 78 страни има 113 офиса, а в Корея – 13 офиса.

⁹ През последните 5 години корейски бизнес-делегации, които са посетили България посредством КОТРА-организатор, са следните: през 2007г. - 4 делегации с 35 фирми, през 2008г. – 6 делегации с 51 фирми, през 2009г.-5 делегации с 48 фирми, през 2010г. – 9 делегации с 82 фирми, през 2011г. – 10 делегации с 94 фирми, през 2012г.- 6 делегации с 50 фирми. Само през 2011 година посредством КОТРА са посетили 94 фирми.

¹⁰ Стокообменът между Република Корея и Република България има постоянно развитие; 2006г. – 232,7 млн.щ.д. 2007г. – 141,7 млн.щ.д. 2008г. – 156,6 млн.щ.д. 2009г. - 97,8 млн.щ.д. 2010г. – 223,1 млн.щ.д. 2011г. – 301,9 млн.щ.д. 2012г. – 271,6 млн.щ.д. Статистически данни за развитието на стокообмена между България и Корея показват, че световната финансова криза влияе на стоковия обмен между двете страни, но след 2009г. той бележи сериозен ръст. Стокообменът между Република Корея и ЕС се увеличава постепенно; 2010г.-92,23 млрд.щ.д. 2011г. – 103,15 млрд.щ.д. 2012г. – 99,74 млрд.щ.д. 2013г. – 105,08 млрд.щ.д. През 2013г. стокообменът между Република Корея и Румъния е

В началото на 90-те години Република Корея (РК) започва да подпомага развиващите се страни, включително и България. Правителството на Република Корея създава през 1991г. специализираната агенция ”КОИКА”¹¹. Програмата на КОИКА става ядрото на сътрудничество с другите страни, защото чрез нея корейското правителство извършва интензивна икономическа дейност в разнообразни сфери на икономиката. КОИКА кани 162 български специалисти в различни области и праща свои експерти в България, поемайки всичките им разходи и в двата случая, докато Република България става пълноправен член на Европейския съюз през 2007г. През 2004г. е създадена „КОИКА алумни”¹² с цел членовете на КОИКА да споделят опит помежду си. Освен КОИКА, още две държавни институции „КФ” (Корейската фондация) и „КАДО” (Корейска агенция за дигитални възможности), която се преименува в „НИА” (Национална информационна агенция) през 2009г., играят важна роля за развитието на отношенията на Република Корея с други страни. Тези две институции имат голям принос и към развитието на българо-корейските отношения, като отварят възможности към България за безвъзмездно подпомагане, което продължава и до ден днешен. Помощите, оказани от корейските институции за България, стават стабилна основа за двустранните приятелски отношения.

Правителството на Република Корея предоставя на България безвъзмездна помощ както в материалната част, така и нематериална. Това, в което Корейското правителство оказва помощ систематично на България в ИТ от 2003г. насам, е следното; компютри - 589 бр., принтери-261 бр., лаптопи-26 бр. Обща стойност около 9 млн. долара.

Правителството на Република Корея дава възможност на български експерти в областта на ИТ да вземат участие в безплатен курс по ИТ в Република Корея от

1,184 млрд.щ.д., а стокообменът между Република Корея и Полша е 4,376 млрд.щ.д. Инвестиции от Корея към България са „Деу” с 46 млн.щ.д., „Хюндай Хеви Индъстрис” с 10.4 млн.щ.д., „SDN и KOS EP” с 154 млн.евро., „LG CNS” с 53 млн.евро, „Хюндай инженеринг” с 22 млн.евро, „LS индустриален електроник” с 35 млн.евро

11 КОИКА (Корейска агенция за международно сътрудничество) е държавна агенция под егидата на Министерството на външните работи, оказва безвъзмездна помощ за развитието на икономиката и обществото в развиващите се страни.

12 „КОИКА АЛУМНИ” е създадена в България през 2002г. по инициативата на Корейското правителство с цел хората, които са посетили Корея по програмата на КОИКА, да си сътрудничат помежду си. В нея членуват и бившият министър на външните работи „Ивайло Калфин”, а зам-председател на КОИКА алумни става министър на регионалното развитие и благоустройството.

2001-2008г. Участници в този курс са общо 30 души.¹³ КАДО (НИА) изпраща повече от 62 доброволци в областта на ИТ в България от 2005г.

Корейското правителство полага много усилия за сътрудничество в областта на ИТ, финансирайки изцяло обучението на българските кадри в тази област и изпращайки доброволци в България в областта на ИТ¹⁴. Инициира се по-тясно сътрудническо с отварянето на ИТ център в София. Корея показва воля за сътрудничество и поема своята част за това начинание. Изграждането на електронно управление във Варна е голям принос за улесняването на административните услуги. Софийският университет в знак на висока признателност оценява сътрудничеството на община Сеул и удостоява с „Доктор хонорис кауза“ кмета на Сеул – г-н Го Гън, който е бил два пъти министър-председател на Република Корея (1997-1998г., 2003-2004г.) през юни 2007г. в София.

Обменът между двете страни в областта на икономиката, търговията, човешките ресурси се развиват интензивно. Сред актуалния обмен в икономиката и търговията КОТРА играе важна роля така, както промяната на външната политическа и икономическа обстановка; България става член на НАТО и ЕС, а Република Корея сключва Споразумението за свободна търговия с ЕС. От друга страна горепосочените данни показват, че водещата и актуалната страна е Корейската страна, която има повече опит в бизнес развитието и търси активно нови пазари и нови партньори. Освен това Корея инвестира в човешките ресурси, използвайки държавни инструменти- КФ, КОИКА, КАДО (НИА); оказват безвъзмездно дарение и канят експерти на България в Корея за сметка на корейската страна.

Специално внимание е отделено в третата глава на контактите и взаимоотношенията в нестандартни области, които остават често „в сянка“, но които съдържат в себе си огромен потенциал и се нуждаят от специални политики.

■ **Контакти и взаимоотношения в сферата на културата.** (1) Законова база за сътрудничеството между Република Корея и Република България в областта на

¹³Източник: <http://www.egovexport.or.kr/introduction/cooperation.jsp?cd=7>

¹⁴<http://kado.or.kr/kiv> - 2008 Korea Internet Volunteers

културата. (2)Срещи на министрите на културата. (3)Културни прояви, организирани от Република Корея и от Република България. (3-1)Изнесени културни прояви на Корея в България. (3-2) Изнесени културни прояви на България в Република Корея. ■ Контакти и взаимоотношения между Корея и България в сферата на образованието, спорта и младежта. (1)Законова база за сътрудничеството в областта на образованието, спорта и младежта. (2)Срещи на високо ниво в областта на образованието, младежта и спорта. (3)Сключени меморандуми за разбирателство между корейски университети и български университети. (3-1)Сътрудничество и резултати в областта на образованието. (3-2)Сътрудничество и резултати в областта на спорта и младежта. (4)Взаимоотношения в областта на туризма, социалната и хуманитарната област-контакти между хората на двете страни. (4-1) Туристи. (4-2)Дружество за приятелство и инициативи за побратимени градове. (4-3)Корейско землячество в България. (4-4)Корейска протестантска църква и нейните мисионери в България.

Тук става дума за „очовечаване“ на изследването и разглеждане на взаимоотношенията в области като културни връзки, образование, младеж, спорт, туризъм, междучовешки контакти. Тук е показана динамиката на сътрудничеството между граждани, организации и държавните органи и институции в тази област. Тук са отбелязани най-значими мероприятия, факти и личности, като едновременно с това не са пропуснати и базовите определения за дейностите и процесите. Въз основа на анализирания материал може да се получи едно пълно разбиране на възходящата динамика на взаимодействията и взаимоотношенията между Република Корея и Република България.

В рамките на повече от 20 години до днес двата народа на Република България и Република Корея се опознават, сближават и осъществяват многобройни размени на делегации в областта на политиката, икономиката, културата, образованието, спорта, съдебните системи и други, а вече има и десетки смесени семейства между българи и корейци.

Двете страни активно обменят и културни прояви; представят образци на художествени произведения, бойни изкуства, филми, сериали, традиционни танци, народни песни, концерти и други. Българският ресторант в Сеул „Зелен“ е известен

и материал за него е излъчен по канал CNN. А българските телевизионни канали излъчват корейски сериали. В спортната сфера има голямо развитие на сътрудничеството, започвайки от летните олимпийски игри през 1988г. От корейска страна се подпомага развитието на българското Таекуондо; изпращат се треньори, инструкции и доброволци по Таекуондо в България и се предоставя необходимата екипировка за Таекуондо. Провеждат се приятелски мачове по футбол и български волейболисти играят в Република Корея.¹⁵

Двете страни поддържат активен обмен в образованието, като разменят студенти, преподаватели, експерти. Създават се и специалности Кореистика и Българистика, където се изучават не само езикът, но и културата и историята. Има немалко преведена литература от корейски на български и от български на корейски; повечето от тези преводи са осъществени с помощта на корейската страна. Организирант се и академични форуми в Сеул и София. Университетите на двете страни сключват меморандуми за разбирателство и се сътрудничат; устояват и с доктор хонорис кауза ярки личности на двата народа. Сътрудничеството в областта на културата и образованието се разширява до такава степен, че се създават над 30 фен-клуба с приятели на Корея в България освен дружества за приятелство в двете страни.

Посолството на Република Корея в София провежда културни прояви за отбелязване на 20-та годишнина от установяване на дипломатически отношения между Република Корея и Република България.

Благодарение на правителствена програма между двете държави студентите от двете страни се освобождават от такса за обучение и получават стипендия. Българи, които учат в Република Корея по правителствена програма, са общо 35 души в периода 2008-2013. А корейци, които учат в Република България по правителствена програма, са общо 16 души в периода 2005-2013.¹⁶

¹⁵Националните отбори по футбол на Република Корея и Република България играят приятелски мач в Сеул на 18.11.2003(0:1); http://www.kfa.or.kr/koreateam/km_match_list.asp?k_team_type=1&page=9 . Данаил Милушев подписва с „Кориън ейър” и играе през сезон 2009-2010г. Г-ца Елица Василева, волейболистот Дупница играе в отбора на Хюнчук през сезон 2013-2014г.

¹⁶ Архив на Посолството на Република Корея в София

За развитието на двустранните отношения между РК и РБ образованието играе ключова роля. Катедра „Кореистика” в СУ „Св. Климент Охридски” има съществена роля в този смисъл за задълбочаване на сътрудничеството между Република Корея и Република България в областта на образованието.¹⁷

Кореистика в СУ „Св. Климент Охридски”: След като е създадена специалност „Кореистика” в СУ „Св. Климент Охридски”, Кореиското правителство се ангажира от самото начало като предоставя учебни материали, да командирова преподаватели, а по-късно и да съдейства за осигуряване на самостоятелна сграда за специалността. С помощта на корейското посолство в София, правителствената агенция КОИКА (Корейска фондация за международно сътрудничество), КФ (Корейска фондация), се стига до успешното развитие на тази специалност в СУ. Те не само осигуряват учебни помагала, но и отпускат стипендии на студентите. КОИКА непрекъснато финансира специалността за нейното развитие, като годишно оказва финансова подкрепа в рамките на около 15 000 долара за академични проекти, кани специалисти в Корея с пълно финансиране на посещенията им. През октомври 2010 г. специалността получава статут „Каедра” с помощта на Корейската фондация (КФ) - КФ финансира един местен лектор. Към момента щатни преподаватели са 7 души, а нещатни – 5. По програма на КОИКА¹⁸ 5-има от 7 щатни преподаватели в кореистика са обучавани в Корея. „Корейският институт по кореистика” командирова г-н Чой Куон-джин¹⁹ като гост-лектор в „Кореистика” в СУ още от самото начало на откриването на специалността през 1995 г. и кани студентите за пълно финансиране за тяхното обучение.

¹⁷ Историята на създаване на кореистиката в България е свързана с визитата на българския президент г-н Желю Желев в Корея. При първата българска президентска визита в Република Корея през 1995г., г-н Желю Желев посещава университет „Ханкук за чуждестранни езици” и е удостоен с „Доктор хонорис кауза“ в областта на политиката. Тази визита на президента на Република България в университет „Ханкук” създава благоприятна атмосфера да бъдат обсъдени възможности за сътрудничество в областта на образованието. Именно като първа стъпка двете страни се съгласяват да се открие специалност по езика на съответната страна: университет „Ханкук” и СУ „Св. Климент Охридски” приветстват откриването на „Кореистика” и „Българстика” в присъствието на българския президент Желю Желев. И така СУ „Св. Климент Охридски” създава кореистика в ЦИЕК през октомври 1995г., а в „Ханкук” се създава специалност „Българистика“ – през 2005г.

¹⁸ Списък: Яница Иванова(2001), Мирослава Димитрова(2001), Ирина Сотирова(2001), Райна Бенева(2002), Яна Манчева(2002), Бойко Павлов (2001-нещатен преподавател, а хоноруван)

¹⁹ Гост лектор: Д-р Чой Куон-джин(1995-2005), д-р Ким Со-йонг(2006-настоящем); гост-лекторите са финансирани от корейския институт - заплата, настаняване и застраховка.

Университетите играят много важна роля за развитието на сътрудничеството в областта на образованието. Досега са подписани 18 меморандума за разбирателство между университетите от двете страни²⁰. Университетите на двете страни удостояват с титлата „доктор хонорис кауза“ изявени личности – корейци и българи.²¹

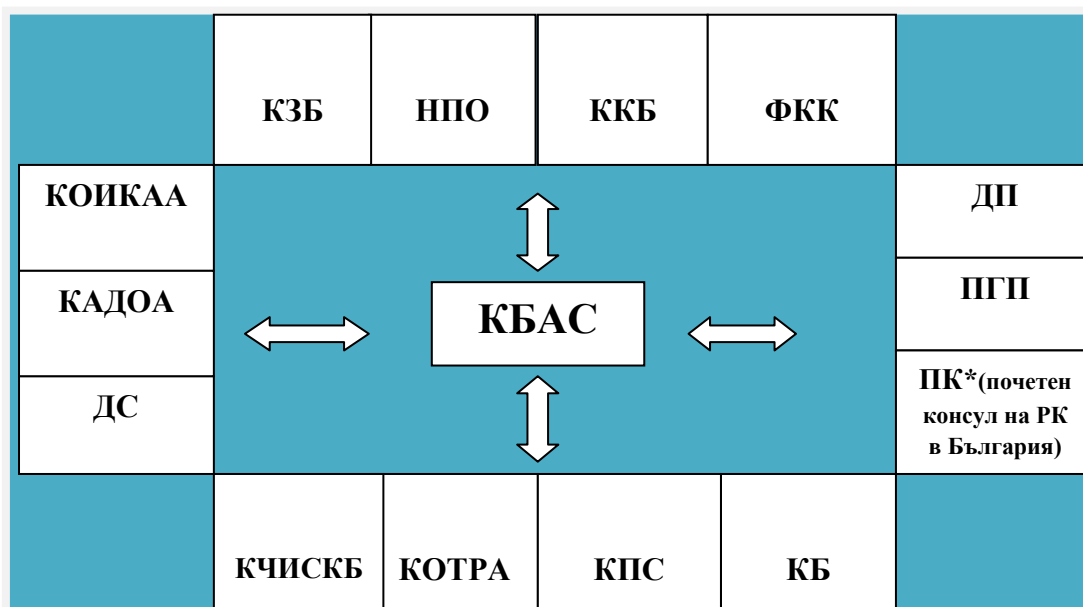
Почти на всички срещи на държавно ниво между двете страни от 2006 година насам е обсъждано и споделяно мнението, че икономическите и търговските нива на двустранното сътрудничество не отговарят на заявките, направени на ниво политическото сътрудничество. Тук има разминаване между очакванията и реалността. От своя страна, интензивно и разностранно се развиват отношенията в хуманитарната област. Това е едно неочаквано и ползотворно развитие, което води до преодоляване на съмненията от миналото – към по-доброто взаимопознаване и отваряне. Зад разширяването на обмена в хуманитарната област стоят най-вече усилията на министерствата на външните работи и двете посолства. Специално водената от Република Корея културна дипломация допринася за задълбочаването на отношенията през последните години. Всички тези данни доказват актуалността на обмена в хуманитарна област, който сближава двата народа, като е интересно да се отбележи, че без изключение всички посетители в България споделят усещането си, че се намират като в Корея.

²⁰ Списък: (1) Университет „Ханкук“ и СУ „Св.Климент Охридски“ в София(април 1995г.), (2) Университет „Кьоннам“ и Плодовски университет „Паийси Хилендарски“ (октомври 1996г.), (3) Университет „Чонбук“ и „Българска академия за науките“(октомври 1999г.), (4) Университет „Кьонбук“ и „Аграрен университет – Пловдив“(юни 2001г.), (5) Университет „Кангънг“ и СУ в София(април 2002г.), (6) Женски университет „Ихва“ и Американски университет в България(декември 2002г.), (7) Университет „Кьонги технология“ и СУ(юни 2003г.), (8) Университет „Кьонхи“ и СУ(юни 2003г.), (9) Университет „Сънмун“ и СУ в София(октомври 2003г.), (10) Университет „Съгант“ и „УНСС(март 2007г), (11) Университет „Ханкук“ и УНСС в София(юни 2007г.), (12) Кангнам университет и Софийски университет(ноември 2008г.), (13) Кангнам университет и УНСС(ноември 2008г.)-университет „Кангнам“ кани студентите от България, специално от университетите „СУ, Климент Охридски“ и „УНСС“ и към момента там 3-ма българи следват²⁰, (14) Университет „Корейски национален спорт“ и „НСА“ в София(2011г.), (15)Университет „Кьонхи-медицински институт“ и Медицински университет-София(септември 2011), (16)Университет „Корьо-медицински институт“ и Медицински университет-София(септември 2011), (17)Университет „Мокуон“ и Великогърновски университет „Св.Св. Кирил и Методи“ (април 2012), (18) Университет „Сонгюнгуан“ и „СУ“(август 2013г.)

²¹ Президентът Желю Желев (1995, Сеул), Посланик на РК в България г-н Ким Сънг-йй (2004, София), Бивш кмет на Сеул и министър-председател на РК г-н Ко Гон (2007, София), Президентът Георги Първанов (2009, Сеул), Генералният секретар на ЮНЕСКО г-жа Ирина Бокова (2010, Сеул), Бившият председател на Национално събрание на РК г-н Ким Хьонг-о (2010, София), Посланикът на РК в България д-р Чън Би-хо (2010-2013)

- В заключението на работата не само се прави цялостно обобщение на изследването, но се дават конкретни препоръки за това как да се разширят перспективите за сътрудничество между двете страни чрез предлагането на конкретни механизми.

В дисертацията се формулира препоръка за задълбочаване на добрите отношения между народите на двете страни, въз основа на взаимното уважение, като се създаде структура с комплексна програма, който да реализира ефективна координация по въпросите, свързани с развитието на двустранните отношения във всички области. Подобна структура може да се нарича „Корейско-българската асоциация за сътрудничество (КБАС)“²².

Тази неправителствена организация (НПО) ще взаимодейства с другите структури (като нейни колективни членове) на базата на равнопоставено сътрудничество, координация и взаимодействия.

Това е един модел за формиране на координираща обществена структура (КБАС) с комплексна програма, която да разработва и прилага ефективни методи и средства за

²² ДП (дружество за приятелство), КЗБ (корейско землячество в България), ПГП (парламентарна група за приятелство), КОИКАА (КОИКА алумни), КАДОА (КАДО алумни), ДС (държавни стипендианти), КБ (Корейстика и българстика), КЧИСКБ (комитет за частно икономическо сътрудничество между РКорея и РБългария), ФКК (фен-кулбове на Корея), НПО (неправителствени организации), ККБ (корейски компании в България), КОТРА, КПС (Корейското посолство в София)

развитие на двустранните отношения. ²³Проф. Александър Федотов би могъл да бъде издигнат като председател на КБАС, защото той е забележима личност сред дипломатите, държавните служители, политиците, феновете на Корея, бизнесмените, корейците, българите.

²³ По мнение на дисертанта той със своя опит, знания и авторитет сред академичната общност в РБ и РК, и в обществено политическите среди е най-подходящият кандидат за почетен консул на Р Корея в България.

Приноси

- В дисертационния труд на тема :”Взаимоотношенията между Република Корея и Република България: От признаване към перспективно сътрудничество” за първи път се изследват отношенията между Република Корея и Република България с комплексен подход, който обхваща всички сфери на развитие.
- С този дисертационен труд се проправя път към по-задълбочен академичен интерес към тематиката, който дотук се е развивал на равнище анализ от политически фигури, бизнес, дипломати и отделни изследователи. Тази работа от една страна помага за взаимното опознаване във важни аспекти, а от друга страна може да бъде ползвано при формиране на решения и предприемане на действия от страна на заинтересовани държавни институции и ведомства, бизнес формации, академични и изследователски центрове.
- В дисертацията се предлага вариант на модел за формиране на координираща обществена структура (КБАС) с комплексна програма, която да разработва и прилага ефективни методи и средства за развитие на двустранните отношения.
- За пръв път се прави оценка на ефекта от създаването на научно-образователните специалности – кореистика в България, българстика в Корея. Благодарение на съвместните усилия на мотивирани личности и експерти от двете страни, водещи университети формират съответните катедри, подготвят студенти, полагат началото на целонасочени научни изследвания в различни области. Дисертацията прави и оценка на интензивността на обмена на студенти и специализанти и факторите, които ѝ влияят.
- В дисертационния труд са концептуализирани ролите на неформалните инструменти на дипломация и външна политика, каквито са културната и спортната дипломация, фен-клубове на Корея, спортните дружества, дружества за приятелство, асоциации, КОИКА алумни.
- Направен е анализ на икономическите отношения и тяхната динамика и ефективност сравнителен аспект спрямо анализа на взаимоотношенията с ЕС, след като България става член на ЕС.

- Дисертацията анализира емпирично и теоретично формиран модел на двустранно сътрудничество и извежда препоръки за по-нататъшното развитие, диверсифициране и задълбочаване на отношенията между Република Корея и Република България.

Публикации във връзка с дисертационния труд

- Хван Джонг Канг. *„Началото на политическите контакти и установяване на дипломатически отношения между Република Корея и Република България”*, Национална научна конференция с международно участие „Страните от Източна, Южна и Югоизточна Азия и светът – взаимоотношения и взаимодействия”, СУ „Св.Климент Охридски”, ФКИФ, ЦИЕК, 28-29 ноември 2013
- James Hwan Joung Kang. *„Mutual relationship between The Republic of Korea and The Republic of Bulgaria in the Field of Tourism and in the Social and the Humanitarian Field”*, International conference on Korean studies „Outlining the Korean society” Sofia University „St. Kliment Ohridski“, Center for Korean Studies, November 28th, 2014